

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. SEM- VI Semester System – 2025-26

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. Semester System – 2025-26
Home Assignment for Internal Assessment

T.Y. B. Com Semester- VI
Home Assignment for Internal Assessment
Semester Pattern 2025-26

GENERAL INSTRUCTION:

1. **Handwritten assignments** are compulsory (for ODL mode students). Typed or printed assignments are generally **not accepted**,
2. Do not copy the points, matter from the text while writing home Assignment mention your own point/Opinions whenever necessary.
3. Your answer should include how you would apply the knowledge in real life situations.
4. Home assignment is useful for self-analysis of your preparation of the final examination and Progress.

सूचना :

१. हस्तलिखित गृहपाठ अनिवार्य आहे .टाईप केलेले किंवा छापील गृहपाठ स्वीकारले जाणार नाहीत.
२. गृहपाठ लिहिताना पाठ्यपुस्तकातील मुद्दे जशाच्या तशा कॉपी करू नयेत. आवश्यकतेनुसार स्वतःचे विचार व मतं मांडावीत .
३. तुमच्या उत्तरामध्ये संबंधित ज्ञान प्रत्यक्ष जीवनात कसे वापरता येईल याचा समावेश असावा.
४. गृहपाठ अंतिम परीक्षेच्या तयारीचे व प्रगतीचे स्वयंमूल्यांकन करण्यासाठी उपयुक्त ठरतो.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. SEM- VI Semester System – 2025-26

301-II : BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK-II

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

1. Define a Promissory Note and state its essential elements.
2. Explain the types of crossing of cheques.
3. Explain the meaning and significance of E-Commerce / E-Transactions.
4. What is a Digital Signature Certificate? Explain its functions.
5. Define Consumer and Complainant under the Consumer Protection Act, 2019.
6. Write a short note on Consumer Disputes Redressal Commissions.
7. Explain the meaning and importance of Intellectual Property Rights (IPRs).
8. Write a **detailed** short note on Trademark and its functions.

३०१-II : व्यवसाय नियामक कायदे-II

• **खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६ × ०५ = ३०)**

१. प्रॉमिसरी नोट (Promissory Note) ची व्याख्या करा आणि त्यातील आवश्यक घटक स्पष्ट करा.
२. चेकच्या क्रॉसिंगचे प्रकार स्पष्ट करा.
३. ई ट्रान्झॅक्शन्सचा अर्थ आणि त्याचे महत्त्व-ई / कॉमर्स-स्पष्ट करा.
४. डिजिटल सिग्नेचर सर्टिफिकेट म्हणजे काय? त्याची कार्ये स्पष्ट करा.
५. ग्राहक संरक्षण कायदा, 2019 अंतर्गत यांची व्याख्या 'तक्रारदार' आणि 'ग्राहक'सविस्तर करा.
६. ग्राहक तक्रार निवारण आयोगांवर (Consumer Disputes Redressal Commissions) सविस्तर टीप लिहा.
७. बौद्धिक संपदा हक्क(IPRs) यांचा अर्थ आणि महत्त्व स्पष्ट करा.
८. ट्रेडमार्क(Trademark) आणि त्याची कार्ये यावर सविस्तर टीप लिहा.

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. SEM- VI Semester System – 2025-26

302-II: ADVANCED ACCOUNTING-II

- **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**
  1. Explain the concept of Forensic Accounting.
  2. Explain the types of Profitability Ratios.
  3. Explain in Details the Use of Artificial Intelligence in Accounting.
  4. Explain the different types of Cooperative societies?
  5. Gupta Brothers, Delhi have a Branch at Kolkata. Details of their goods supply is given below, Stock at Branch as on 01-04-2021 Rs. 30,800, Goods supplied to the branch Rs. 1,51,200 Goods return to head office Rs. 5,000. Prepare Branch Stock Account of Kolkata branch in the books of Gupta Brothers, Delhi. (Head Office).
  6. Calculate Current ratio and Liquid ratio from the following information Stock Rs. 1,00,000, Debtors Rs. 75,000, Cash Rs. 25,000, Sundry Creditors Rs. 35,000, Bills Payable Rs. 15,000, Bank Overdraft Rs. 50,000.
  7. Explain the classification of branches and the accounting treatment of dependent and independent branches.
  8. Explain the allocation of profit as per the Maharashtra State Co-operative Societies Act.

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. SEM- VI Semester System – 2025-26

303-II: Indian & Global Economic Development-II

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

1. Explain the role of Human Resources in Economic Development.
2. Explain the Human Development Index (HDI) and discuss India's position in it.
3. Explain the types of Foreign Capital.
4. Discuss the limitations of Foreign Capital in economic development.
5. Explain the components of Balance of Payment (BOP).
6. What are the causes of unfavourable Balance of Payment?
7. Explain the functions of the International Monetary Fund (IMF).
8. Write a short note on BRICS and its functions.

३०३-II : भारतीय व जागतिक आर्थिक विकास-II

• **खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६ × ०५ = ३०)**

१. आर्थिक विकासामध्ये मानव संसाधनांची भूमिका स्पष्ट करा.
२. मानवी विकास निर्देशांक (HDI) स्पष्ट करा आणि त्यामध्ये भारताची स्थिती स्पष्ट करा.
३. परकीय भांडवलाचे प्रकार स्पष्ट करा.
४. आर्थिक विकासामध्ये परकीय भांडवलाच्या मर्यादा स्पष्ट करा.
५. भरणा ताळेबंद (Balance of Payment - BOP) चे घटक स्पष्ट करा.
६. असमतोल भरणा ताळेबंदाची कारणे कोणती आहेत?
७. आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधी (IMF) ची कार्ये स्पष्ट करा.
८. BRICS आणि त्याच्या कार्यावर थोडक्यात टीप लिहा.

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education

T.Y. B.Com. SEM- VI Semester System – 2025-26

304-II: AUDITING AND TAXATION-II

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

- a) Explain the various components of income from house property.
- b) What do you mean Income Tax? Explain the Features of Income Tax.
- c) Write the Short Note on Residential Status of an Assessee.
- d) From the following details in respect of Mr Aamir, calculate the income chargeable under the head income from salaries for the A.Y. 2025-26.

Basic salary Rs. 3,40,000

Dearness allowance Rs. 1,60,000

House rent allowance Rs. 1,48,000

City compensatory allowance (per month) Rs. 34,000

Profession tax deducted from salary Rs. 6,000

The following additional information is provided:

(a) Mr Aamir was provided various taxable perquisites which were valued at Rs. 24,000.

(b) Mr Aamir was provided a car exclusively for travel between his residence and office.

He lives in a house owned by him.

- e) Compute Income from House property of Mr. Ramesh, Chandwad for the A.Y 2025- 2026 from the following particulars under old Regime.

Particulars	Rs.
Interest on loan	40,000
Municipal Tax	6,000
Vacancy period	2 month
Unrealised Rent	10,000
Annual Rent	2,40,000
Standard Rent	2,30,000
Fair Rent	2,50,000
Municipal Value	3,00,000

- f) Explain how of Total Taxable Income of an individual is calculated.
- g) Explain the various provisions of Tax Deducted at Source (TDS).
- h) Performa for Computation of Income under Profits and Gains from Business and Profession

३०४ : लेखापरीक्षण व करप्रणाली (Auditing and Taxation)

• **खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६ × ०५ = ३०)**

१. घरमालमत्तेपासून मिळणाऱ्या उत्पन्नाचे विविध घटक स्पष्ट करा.
२. आयकर म्हणजे काय? आयकराची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
३. करदात्याच्या (Assessee) निवासी दर्जाबाबत थोडक्यात टिपण लिहा.

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. SEM- VI Semester System – 2025-26

---

४. खालील माहितीनुसार श्री. आमिर यांचे मूल्यांकन वर्ष 2025-26 साठी 'पगार' या शिर्षकाखाली करपात्र उत्पन्नाची गणना करा.

मूलभूत पगार रु. 3,40,000

महागाई भत्ता रु. 1,60,000

घरभाडे भत्ता रु. 1,48,000

शहर प्रतिपूरक भत्ता (महिना) रु. 34,000

व्यावसायिक कर रु. 6,000

अतिरिक्त माहिती:

(a) श्री. आमिर यांना रु. 24,000 किंमतीच्या करपात्र सुविधा (Perquisites) देण्यात आल्या.

(b) त्यांना घर ते कार्यालय या प्रवासासाठी कार देण्यात आली होती. ते स्वतःच्या घरात राहतात.

५) खालील माहितीनुसार श्री. रमेश, चांदवड यांचे मूल्यांकन वर्ष 2025-26 साठी (जुनी करप्रणाली) घरमालमत्तेपासूनचे उत्पन्न काढा.

तपशील — रक्कम (रु.)

कर्जावरील व्याज — 40,000

महानगरपालिका कर — 6,000

रिक्त कालावधी — 2 महिने

न मिळालेलं भाडे — 10,000

वार्षिक भाडे — 2,40,000

प्रमाण भाडे — 2,30,000

योग्य भाडे — 2,50,000

महानगरपालिका मूल्य — 3,00,000

६) एखाद्या व्यक्तीचे एकूण करपात्र उत्पन्न कसे मोजले जाते ते स्पष्ट करा.

७) स्रोतावर कर कपात (TDS) संदर्भातील विविध तरतुदी स्पष्ट करा.

८) व्यवसाय व व्यवसायिक नफ्याखालील उत्पन्नाची गणना करण्यासाठी नमुना (Performa) लिहा.

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. SEM- VI Semester System – 2025-26

305A-II(II): BUSINESS ADMINISTRATION – II(II)

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

1. Explain the meaning, scope, and importance of marketing.
2. Differentiate between selling and marketing.
3. Explain the concept of Marketing Mix and discuss the 7 P's of marketing.
4. Explain the concept of market segmentation and its methods.
5. Explain the concept of Product Life Cycle and its stages.
6. Discuss the factors affecting pricing and various pricing methods.
7. Explain the concept and elements of Promotion Mix.
8. Discuss the recent trends in marketing.

३०५A II(II): व्यवसाय प्रशासन - II(II)

• **खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६ × ०५ = ३०)**

१. विपणनाचा अर्थ, व्याप्ती आणि महत्त्व स्पष्ट करा.
२. विक्री(Selling) आणि विपणन(Marketing) यांतील फरक स्पष्ट करा.
३. विपणन मिश्रण(Marketing Mix) ही संकल्पना स्पष्ट करा आणि विपणनातील 7 P's चर्चा करा.
४. बाजार विभागणी(Market Segmentation) ही संकल्पना आणि तिच्या पद्धती स्पष्ट करा.
५. उत्पादन जीवनचक्र(Product Life Cycle) ही संकल्पना आणि त्याच्या टप्प्यांचे स्पष्टीकरण करा.
६. किंमत निर्धारणावर परिणाम करणारे घटक आणि विविध किंमत निर्धारण पद्धती चर्चा करा.
७. प्रमोशन मिश्रण(Promotion Mix) ही संकल्पना आणि त्याचे घटक स्पष्ट करा.
८. विपणनातील अलीकडील प्रवाह(Recent Trends) चर्चा करा.

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. SEM- VI Semester System – 2025-26

305B II(II): BANKING & FINANCE - II(II)

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

1. Explain the concept of stock market and distinguish between primary and secondary market.
2. Explain the role of BSE and NSE and define terms like IPO, Demat account, and stock listing.
3. Explain the types of stock trading such as intraday, delivery, and F&O trading.
4. Describe the types of orders in stock trading and explain stop loss, premium, and lot size.
5. Define NBFIs and explain the difference between banks and NBFIs.
6. Explain the functions of any two NBFIs such as mutual funds, LIC, or housing finance companies.
7. Explain the role and functions of SEBI in the stock market.
8. Explain the objectives and functions of IRDA in the insurance sector.

३०५B- II(II): बँकिंग व वित्तपुरवठा - II(II)

• **खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६ × ०५ = ३०)**

१. शेअर बाजाराची संकल्पना स्पष्ट करा आणि प्राथमिक व दुय्यम बाजारातील फरक स्पष्ट करा.
२. बीएसई (BSE) आणि एनएसई (NSE) यांची भूमिका स्पष्ट करा तसेच IPO, डिमॅट खाते आणि शेअर सूचीकरण (Stock Listing) या संज्ञा स्पष्ट करा.
३. इंट्राडे, डिलिव्हरी आणि फ्युचर्स व ऑप्शन्स (F&O) ट्रेडिंग यांसारख्या शेअर ट्रेडिंगच्या प्रकारांचे स्पष्टीकरण करा.
४. शेअर ट्रेडिंगमधील ऑर्डरचे प्रकार स्पष्ट करा आणि स्टॉप लॉस, प्रीमियम व लॉट साइज यांचे स्पष्टीकरण करा.
५. नॉन-बँकिंग वित्तीय संस्था (NBFIs) यांची व्याख्या करा आणि बँका व NBFIs यांतील फरक स्पष्ट करा.
६. म्युच्युअल फंड, LIC किंवा हाऊसिंग फायनान्स कंपन्या यांसारख्या कोणत्याही दोन NBFIs ची कार्ये स्पष्ट करा.
७. शेअर बाजारातील SEBI ची भूमिका व कार्ये स्पष्ट करा.
८. विमा क्षेत्रातील IRDA ची उद्दिष्टे व कार्ये स्पष्ट करा.

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. SEM- VI Semester System – 2025-26

---

305 C II(II): BUSINESS LAWS & PRACTICES - II(II)

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

1. Explain the historical development of Company Law in India. Explain the evolution of concepts and trends in company law.
2. Explain the need-based major amendments in Company Law from inception to present.
3. Define oppression, Explain the Rule of Majority and protection of minority interests.
4. Explain the remedies available to minority shareholders and the powers of the court in cases of oppression and mismanagement.
5. Explain the rights and duties of an Inspector.
6. Explain the concept of Compromise and Arrangement. Explain the powers of the court and effects of sanction.
7. Define Corporate Governance. Explain its meaning, concept, and history with reference to the Cadbury Committee Report.
8. Explain the principles of morality and business ethics. Explain the code of conduct for professionals.

• **खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६ × ०५ = ३०)**

१. भारतातील कंपनी कायद्याचा ऐतिहासिक विकास स्पष्ट करा. कंपनी कायद्यातील संकल्पना व प्रवाहांचा विकास स्पष्ट करा.
२. कंपनी कायद्यात स्थापनेपासून आजपर्यंत झालेल्या गरजेनुसार प्रमुख दुरुस्त्या स्पष्ट करा.
३. दडपशाही (Oppression) ची व्याख्या करा. बहुमत नियम (Rule of Majority) आणि अल्पसंख्याक हितसंरक्षण स्पष्ट करा.
४. अल्पसंख्याक भागधारकांना उपलब्ध उपाययोजना आणि दडपशाही व गैरव्यवस्थापनाच्या प्रकरणांमध्ये न्यायालयाचे अधिकार स्पष्ट करा.
५. निरीक्षकाचे (Inspector) अधिकार आणि कर्तव्ये स्पष्ट करा.
६. तडजोड व समायोजन (Compromise and Arrangement) या संकल्पनेचे स्पष्टीकरण करा. न्यायालयाचे अधिकार आणि मंजूरीचे परिणाम स्पष्ट करा.
७. कॉर्पोरेट गव्हर्नन्सची व्याख्या करा. त्याचा अर्थ, संकल्पना आणि कॅडबरी समिती अहवालाच्या संदर्भात इतिहास स्पष्ट करा.
८. नैतिकता आणि व्यवसाय नीतिमतेची तत्वे स्पष्ट करा. व्यावसायिकांसाठी आचारसंहिता स्पष्ट करा.

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. SEM- VI Semester System – 2025-26

---

305 E II(II): COST AND WORKS ACCOUNTING – II(II)

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

1. What is Job Costing? Explain its features, advantages, and limitations.
2. A company incurred the following costs for Job No. 101:
Direct Material ₹10,000, Direct Labour ₹8,000, Direct Expenses ₹2,000.
Factory Overheads are charged at 50% of Direct Labour.
Calculate the total Job Cost.
3. What is Contract Costing? Explain Work Certified, Retention Money, and Escalation Clause.
4. The total contract price is ₹5,00,000. Work Certified is ₹3,00,000, and cash received is 80% of work certified. The cost incurred is ₹2,40,000.
Calculate profit on incomplete contract.
5. What is Process Costing? Explain its features and the concepts of Joint Products and By-Products.
6. In a process, 1,000 units are introduced. Normal loss is 10%. Actual output is 850 units. Total cost is ₹17,000.
Calculate cost per unit and find abnormal loss or gain.
7. What is Service Costing? Explain its features and types of cost units (Simple and Composite).
8. A transport company incurs a monthly cost of ₹60,000. A bus runs for 20 days and covers 200 km per day.
Calculate cost per km.

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. SEM- VI Semester System – 2025-26

305G II(II): BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - II(II)

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

1. What is a Business Plan? State its importance.
2. Explain the steps in preparing a Business Plan.
3. What is MSME Management? Explain its key approaches.
4. Explain the phases of MSME management.
5. What are business crises? Explain its types.
6. What is business sickness? Explain its causes.
7. What is Startup India Scheme? Explain its objectives.
8. Explain the eligibility criteria for startups in India.

• **खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६ × ०५ = ३०)**

१. व्यवसाय आराखडा (Business Plan) म्हणजे काय? त्याचे महत्त्व सांगा.
२. व्यवसाय आराखडा तयार करण्याच्या पायऱ्या स्पष्ट करा.
३. MSME व्यवस्थापन म्हणजे काय? त्याच्या प्रमुख पद्धती स्पष्ट करा.
४. MSME व्यवस्थापनाच्या टप्प्यांचे स्पष्टीकरण करा.
५. व्यवसायातील संकटे म्हणजे काय? त्यांचे प्रकार स्पष्ट करा.
६. व्यवसायातील आजारपण (Business Sickness) म्हणजे काय? त्याची कारणे स्पष्ट करा.
७. स्टार्टअप इंडिया योजना म्हणजे काय? तिची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
८. भारतातील स्टार्टअपसाठी पात्रतेच्या अटी स्पष्ट करा.

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. SEM- VI Semester System – 2025-26

305H II(II): MARKETING MANAGEMENT - II(II)

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

1. What is Service Marketing? Explain its characteristics.
2. Explain the 7P's of Service Marketing.
3. What are the principles of design in advertising?
4. What is copywriting? Explain its importance in advertising.
5. What is Social Media Marketing? Explain its importance.
6. Explain the characteristics of a Social Media Marketer.
7. What is Marketing Control? Explain its objectives.
8. What is a Marketing Audit? Explain its objectives.

• **खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६ × ०५ = ३०)**

१. सेवा विपणन)Service Marketing) म्हणजे काय? त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
२. सेवा विपणनातील 7P's स्पष्ट करा.
३. जाहिरातीत डिझाइनची तत्वे कोणती आहेत?
४. कॉपीरायटिंग म्हणजे काय? जाहिरातीत त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.
५. सोशल मीडिया मार्केटिंग म्हणजे काय? त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.
६. सोशल मीडिया मार्केटरची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
७. मार्केटिंग नियंत्रण)Marketing Control) म्हणजे काय? त्याची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
८. मार्केटिंग ऑडिट)Marketing Audit) म्हणजे काय? त्याची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. SEM- VI Semester System – 2025-26

305K II(II): Insurance, Transport and Tourism – II(II)

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

1. What are the elements and types of transport?
2. Explain the interrelationship between tourism and transport.
3. What is a Tour Operator? Explain its functions.
4. Differentiate between a Travel Agent and a Tour Operator.
5. What is tourist accommodation? Explain its types.
6. Explain the role of accommodation sector in tourism.
7. What is the role of tourism organizations in tourism development?
8. Write a short note on any two tourism organizations.

• **खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६ × ०५ = ३०)**

१. वाहतुकीचे घटक आणि प्रकार कोणते आहेत?
२. पर्यटन आणि वाहतूक यांतील परस्परसंबंध स्पष्ट करा.
३. टूर ऑपरेटर म्हणजे काय? त्याची कार्ये स्पष्ट करा.
४. ट्रॅव्हल एजंट आणि टूर ऑपरेटर यांतील फरक स्पष्ट करा.
५. पर्यटक निवास (Tourist Accommodation) म्हणजे काय? त्याचे प्रकार स्पष्ट करा.
६. पर्यटनामध्ये निवास क्षेत्राची भूमिका स्पष्ट करा.
७. पर्यटन विकासामध्ये पर्यटन संस्थांची भूमिका काय आहे?
८. कोणत्याही दोन पर्यटन संस्थांवर थोडक्यात टीप लिहा.

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. SEM- VI Semester System – 2025-26

---

306 A III(II): BUSINESS ADMINISTRATION - III(II)

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

1. What is Production Management? Explain its functions.
2. What is Production Planning? Explain its objectives and importance.
3. What is Plant Location? Explain the factors affecting plant location.
4. What is Plant Layout? Explain its types.
5. What is Inventory Management? Explain Economic Order Quantity (EOQ).
6. What is Quality Management? Explain Total Quality Management (TQM).
7. What is Supply Chain Management? Explain its objectives.
8. What is Logistics Management? Explain its functions.

• **खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६ × ०५ = ३०)**

१. उत्पादन व्यवस्थापन)Production Management) म्हणजे काय? त्याची कार्ये स्पष्ट करा.
२. उत्पादन नियोजन)Production Planning) म्हणजे काय? त्याची उद्दिष्टे आणि महत्त्व स्पष्ट करा.
३. कारखाना स्थान)Plant Location) म्हणजे काय? त्यावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
४. कारखाना आराखडा)Plant Layout) म्हणजे काय? त्याचे प्रकार स्पष्ट करा.
५. साठा व्यवस्थापन)Inventory Management) म्हणजे काय? आर्थिक ऑर्डर प्रमाण)EOQ) स्पष्ट करा.
६. गुणवत्ता व्यवस्थापन)Quality Management) म्हणजे काय? एकूण गुणवत्ता व्यवस्थापन)TQM) स्पष्ट करा.
७. पुरवठा साखळी व्यवस्थापन)Supply Chain Management) म्हणजे काय? त्याची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
८. लॉजिस्टिक्स व्यवस्थापन)Logistics Management) म्हणजे काय? त्याची कार्ये स्पष्ट करा.

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. SEM- VI Semester System – 2025-26

306B III(II): Banking and Finance - III(II)

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

1. What is Cyber Crime? Explain its types in banking.
2. Explain the measures to control cybercrimes in banking.
3. What is a Paying Banker? Explain its duties and rights.
4. What is a Collecting Banker? Explain its duties and precautions while collecting cheques.
5. Define Banker and Customer. Explain their relationship as debtor and creditor.
6. Explain the rights of a banker such as lien and right of set-off.
7. What are bank advances? Explain secured and unsecured loans.
8. Explain the modes of creating charge: Lien, Pledge, Hypothecation, and Mortgage.

• **खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६ × ०५ = ३०)**

१. सायबर गुन्हा) Cyber Crime) म्हणजे काय? बँकिंगमधील त्याचे प्रकार स्पष्ट करा.
२. बँकिंगमधील सायबर गुन्हे नियंत्रणासाठी उपाययोजना स्पष्ट करा.
३. प्रदायी बँकर)Paying Banker) म्हणजे काय? त्याची कर्तव्ये व अधिकार स्पष्ट करा.
४. वसुली बँकर)Collecting Banker) म्हणजे काय? धनादेश वसूल करताना त्याची कर्तव्ये व घ्यावयाची काळजी स्पष्ट करा.
५. बँकर आणि ग्राहक यांची व्याख्या करा) त्यांचे कर्जदार व सावकार .Debtor-Creditor) म्हणून असलेले नाते स्पष्ट करा.
६. बँकरचे हक्क जसे की लियन)Lien) आणि समायोजनाचा हक्क)Right of Set-off) स्पष्ट करा.
७. बँक कर्जे)Bank Advances) म्हणजे काय? सुरक्षित आणि असुरक्षित कर्जे स्पष्ट करा.
८. चार्ज निर्माण करण्याच्या पद्धती स्पष्ट करालियन ;, तारण)Pledge), हायपोथेकेशन)Hypothecation) आणि गहाण)Mortgage).

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. SEM- VI Semester System – 2025-26

306C III(II): Business Law and Practices- III(II)

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

1. What is the historical development of Company Law in India?
2. State the major amendments in Company Law from inception to present.
3. What is oppression? State the Rule of Majority.
4. What are the remedies available to minority shareholders?
5. What is inspection and investigation of a company?
6. What is Compromise and Arrangement?
7. What is Corporate Governance?
8. State the principles of business ethics.

• **खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६ × ०५ = ३०)**

१. भारतातील कंपनी कायद्याचा ऐतिहासिक विकास काय आहे?
२. कंपनी कायद्यात स्थापनेपासून आजपर्यंत झालेल्या प्रमुख दुरुस्त्या सांगा.
३. दडपशाही)Oppression) म्हणजे काय? बहुमताचा नियम)Rule of Majority) सांगा.
४. अल्पसंख्याक भागधारकांना उपलब्ध उपाययोजना कोणत्या आहेत?
५. कंपनीची तपासणी व चौकशी)Inspection and Investigation) म्हणजे काय?
६. तडजोड व समायोजन)Compromise and Arrangement) म्हणजे काय?
७. कॉर्पोरेट गव्हर्नन्स)Corporate Governance) म्हणजे काय?
८. व्यवसाय नीतिमत्तेची (Business Ethics) तत्त्वे सांगा.

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. SEM- VI Semester System – 2025-26

---

306 E III(II): Cost and works Accounting - III(II)

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

1. What is Standard Costing? Explain its types, advantages, and limitations.
2. Standard Material Cost: 100 units @ ₹5 = ₹500
Actual Material Cost: 120 units @ ₹6 = ₹720
Calculate:
  - a) Material Cost Variance
  - b) Material Price Variance
  - c) Material Usage Variance
3. Explain the principles of product pricing and pricing policy.
4. The cost of a product is ₹200 per unit. The company desires a profit of 25%.
Calculate the Selling Price.
If the Selling Price is ₹300, calculate the Target Cost.
5. Explain Cost Accounting Standards CAS-6 (Material Cost) and CAS-7 (Employee Cost).
6. An IT company has Employee Cost of ₹5,00,000 and Material Cost of ₹2,00,000.
Calculate the Total Cost and cost per project assuming there are 10 projects.
7. What is Cost Audit? Explain its meaning, objectives, and advantages.
8. A company has total production cost of ₹10,00,000. The Cost Auditor found that 5% of the cost was incorrect.
Calculate the correct cost and the amount of error.

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. SEM- VI Semester System – 2025-26

306G III(II): BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - III(II)

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

1. What is team building in entrepreneurship? Explain its importance.
2. What are the skills required for team building? Explain the challenges in team building.
3. What is stress in entrepreneurship? Explain its causes.
4. What is conflict management? Explain its types.
5. What is motivation? Explain its types.
6. Explain the techniques of motivation for entrepreneurs.
7. What is digital marketing? Explain its importance for entrepreneurs.
8. Explain the types of digital marketing.

• **खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६ × ०५ = ३०)**

१. उद्योजकतेतील संघ बांधणी किंवा निर्मिती (Team Building) म्हणजे काय? त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.
२. संघ बांधणीसाठी आवश्यक कौशल्ये कोणती आहेत? संघ बांधणीमधील आव्हाने स्पष्ट करा.
३. उद्योजकतेतील ताण (Stress) म्हणजे काय? त्याची कारणे स्पष्ट करा.
४. संघर्ष व्यवस्थापन (Conflict Management) म्हणजे काय? त्याचे प्रकार स्पष्ट करा.
५. प्रेरणा (Motivation) म्हणजे काय? तिचे प्रकार स्पष्ट करा.
६. उद्योजकांसाठी प्रेरणेच्या तंत्रांची स्पष्ट करा.
७. डिजिटल विपणन (Digital Marketing) म्हणजे काय? उद्योजकांसाठी त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.
८. डिजिटल विपणनाचे प्रकार स्पष्ट करा.

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. SEM- VI Semester System – 2025-26

306H-III(II): Marketing Management– III(II)

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

1. What is Service Marketing? Explain its characteristics and components.
2. Explain the concept of 7P's in Service Marketing and state its challenges.
3. What are the principles of design in advertising?
4. What is advertising strategy? Explain the role of copywriting in advertising.
5. What is Social Media Marketing? Explain its importance and myths.
6. Explain the characteristics of a Social Media Marketer and career opportunities in this field.
7. What is Marketing Control? Explain its objectives and techniques.
8. What is a Marketing Audit? Explain its characteristics and process.

• **खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६ × ०५ = ३०)**

1. सेवा विपणन (Service Marketing) म्हणजे काय? त्याची वैशिष्ट्ये आणि घटक स्पष्ट करा.
2. सेवा विपणनातील 7P's ची संकल्पना स्पष्ट करा आणि त्यातील आव्हाने सांगा.
3. जाहिरातीत डिझाइनची तत्वे कोणती आहेत?
4. जाहिरात धोरण (Advertising Strategy) म्हणजे काय? जाहिरातीत कॉपीरायटिंगची भूमिका स्पष्ट करा.
5. सोशल मीडिया मार्केटिंग म्हणजे काय? त्याचे महत्त्व आणि गैरसमज (Myths) स्पष्ट करा.
6. सोशल मीडिया मार्केटरची वैशिष्ट्ये आणि या क्षेत्रातील करिअर संधी स्पष्ट करा.
7. मार्केटिंग नियंत्रण (Marketing Control) म्हणजे काय? त्याची उद्दिष्टे आणि तंत्रे स्पष्ट करा.
8. मार्केटिंग ऑडिट (Marketing Audit) म्हणजे काय? त्याची वैशिष्ट्ये आणि प्रक्रिया स्पष्ट करा.

*****

Savitribai Phule Pune University
Centre for Distance & Online Education
T.Y. B.Com. SEM- VI Semester System – 2025-26

306K-III(II): Insurance, Transport and Tourism -III(II)

• **Write Any 6 Questions from the following. (06*05=30)**

1. What is a Tour Package? State its significance.
2. Explain the components and types of tour packages.
3. What is market segmentation? Explain its importance in tour marketing.
4. Explain tourist buying behavior and the role of tour operators.
5. What are pre-tour preparations? Explain tour booking and travel documents.
6. What is a pre-departure meeting? Explain its importance.
7. Explain the arrival procedures and handling emergencies during a tour.
8. Explain the importance of tour guiding and customer satisfaction.

• **खालीलपैकी कोणतेही ६ प्रश्न सोडवा. (०६ × ०५ = ३०)**

1. टूर पॅकेज (Tour Package) म्हणजे काय? त्याचे महत्त्व सांगा.
2. टूर पॅकेजचे घटक आणि प्रकार स्पष्ट करा.
3. बाजार विभाजन (Market Segmentation) म्हणजे काय? टूर मार्केटिंगमध्ये त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.
4. पर्यटकांच्या खरेदी वर्तनाचे (Tourist Buying Behavior) स्पष्टीकरण करा आणि टूर ऑपरेटरची भूमिका स्पष्ट करा.
5. पूर्व-पर्यटन तयारी (Pre-tour Preparations) म्हणजे काय? टूर बुकिंग आणि प्रवास कागदपत्रे स्पष्ट करा.
6. प्रस्थानपूर्व बैठक (Pre-departure Meeting) म्हणजे काय? त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.
7. टूर दरम्यान आगमन प्रक्रिया (Arrival Procedures) आणि आपत्कालीन परिस्थिती हाताळण्याचे स्पष्टीकरण करा.
8. टूर गाईडिंगचे महत्त्व आणि ग्राहक समाधानाचे (Customer Satisfaction) महत्त्व स्पष्ट करा.

*****